

На наступному етапі адміністративна рада затверджує положення про службу внутрішнього аудиту Фонду, призначає та звільняє керівника служби внутрішнього аудиту, заслуховує та затверджує звіти служби внутрішнього аудиту.

Служба внутрішнього аудиту Фонду виконує такі функції:

- проводить періодичні перевірки діяльності Фонду на предмет дотримання вимог законодавства, нормативно-правових актів Фонду та рішень органів управління Фонду;
- перевіряє результати фінансової та інвестиційної діяльності Фонду;
- виконує інші функції відповідно до положення про службу внутрішнього аудиту.

Завершальний етап передбачає звітування служби внутрішнього аудиту адміністративній раді Фонду з висновками та пропозиціями щодо питань, віднесених до її повноважень.

Проведення ефективного, своєчасного та об'єктивного аудиту є необхідною умовою функціонування державних фінансових установ. При цьому питання організації служби внутрішнього аудиту Фонду є достатньо новим у зв'язку з реформуванням системи гарантування вкладів фізичних осіб, тому потребує подальшого розвитку та дослідження.

Серед основних проблемних аспектів даного питання можна виділити недостатнє нормативно-правове регулювання на рівні підзаконних актів Фонду. Так, єдиним підзаконним актом, що регулює окремі аспекти аудиту Фонду, є Положення про порядок залучення уповноваженою особою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб консультантів, експертів або інших фахівців при виведенні неплатоспроможного банку з ринку або ліквідації банку від 23.07.2012 № 12. Невирішеними залишаються питання підзаконного врегулювання організації служби внутрішнього аудиту. Це зумовлює потребу розробки та впровадження відповідних інструкцій, методик, положень тощо, які б регламентували порядок організації внутрішнього аудиту Фонду.

*Л. Ю. Сисоєва, канд. екон. наук,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"*

ТРАНСФОРМАЦІЯ РЕГУЛЯТОРНИХ ПІДХОДІВ У КРАЇНАХ СВІТУ ТА В УКРАЇНІ

Недостатній контроль за рівнем капіталу, несвоєчасність ідентифікації кредитного та ринкового ризиків, а також ризиків ліквідності та сек'юритизації призвели до посилення глобальних системних ризиків. Крім того, помилки в корпоративному управлінні банків і відсутність

макропруденційного моніторингу також сприяли концентрації негативних явищ у фінансово-кредитній системі та виявили неспроможність національних регуляторних органів протистояти зовнішнім шокам.

За останні п'ять років посткризового відновлення національних фінансово-кредитних систем характерним стало проведення реформування інвестиційних і страхових систем, але особливу увагу було зосереджено на регуляторних реформах у банківських системах різних країн світу. Так, в червні 2010 року Конгрес США прийняв глобальний Закон Додда-Френка про посилення нагляду за діяльністю інвестиційних фондів, зниження ризиків фінансово-кредитної системи та більш жорстке регулювання основних учасників фінансового ринку. Транспонування регуляторних норм відбулося і на європейському рівні: ухвалено Регламент про інфраструктуру Європейського ринку (EMIR), затверджено другу редакцію Директиви про ринки фінансових інструментів (MIFID), нову редакцію Директиви про вимоги до капіталу (Базель III). Слід зауважити, що саме європейські наглядові органи започаткувати комплексний підхід до регулювання банківської системи з урахуванням системних ризиків і взаємодії між національними регуляторами для обміну інформацією щодо розвитку національних секторів фінансового ринку.

Банківська система України також зазнала реформування регуляторної методології. Зміни в законодавстві змінили процедуру тимчасової адміністрації в неплатоспроможних банках, спростили механізм передачі так званих токсичних активів; позитивні законодавчі зрушення привели до підвищення прозорості банків і нагляду на консолідованій основі, а також до захисту прав кредиторів. Але в контексті інфраструктурного переформатування органів нагляду Україна виявилась аутсайдером.

Серед головних проблемних питань регулятора в Україні залишаються відсутність системи оцінки зовнішніх ризиків, недостатній моніторинг макроекономічної ситуації в країнах світу, недосконала діагностика потенційних ризиків, невпорядкованість рекомендацій для банків щодо реагування на зміни в зовнішньому операційному середовищі, незгодженість з іншими органами державного регулювання щодо діяльності страхових компаній, інвестиційних фондів тощо.

За оцінками фахівців рейтингового агентства Standard & Poor's банківська система України у 2013 році продовжує мати підвищені системні ризики, у першу чергу, у зв'язку зі значним впливом негативних зовнішніх чинників і залежністю фінансово-економічної системи країни від світових криз. За даними звіту, опублікованого агентством у липні 2013 року, економічний ризик банківської системи України

було визначено (поряд із Білорусією та Грецією) як найвищий серед банківських систем країн Східної та Західної Європи. Фахівцями також досить низько оцінені як інституціональна система нагляду та регулювання, так і існуючий інструментарій реагування на зовнішні виклики.

На нашу думку, для стабільності банківської системи України необхідними є трансформація функціональної та інституціональної системи нагляду з огляду на особливості діяльності банків у сучасних умовах, охоплення різноманітних аспектів банківських ризиків, включаючи можливі як внутрішні, так і зовнішні чинники погіршення фінансового стану. Вважаємо, що актуальним є загальне вдосконалення правового середовища діяльності банків України з позиції відповідності вимогам Базельського комітету з банківського нагляду.

*Б. І. Сюркало, канд. екон. наук, доц.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”*

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКУ ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ ОБ’ЄКТА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Особливості правового статусу банків і небанківських фінансових установ як фінансових посередників зумовлюють виконання банками певних обов’язків як агентів держави у процесі здійснення контролю за дотриманням клієнтами законодавства. Для цього на світовому рівні створено систему фінансового моніторингу, який полягає у здійсненні контролю за операціями, що проводяться фізичними та юридичними особами через фінансових посередників – банки та небанківські фінансові установи.

Саме тому серед методологічних засад організації фінансового моніторингу в банках одним із найвагоміших напрямів є дослідження суті ризиків, що пов’язані з легалізацією “брудних” грошей через банківські та фінансові установи, їх ролі та місця в системі внутрішнього та зовнішнього фінансового моніторингу банків і фінансових установ.

Враховуючи визначення ризику як імовірності настання чи ненастання певної події, фінансовий моніторинг операцій банку розглядає підхід, що заснований на оцінці ризику, як імовірність виявлення чи упущення фінансової операції, що потенційно може бути пов’язана з легалізацією злочинних доходів.

Необхідно зауважити, що на сьогодні не існує законодавчо затвердженої єдиної моделі для застосування ризик-орієнтованого підходу в банківських установах, оскільки з позиції FATF кожна фінансова установа має сама розробити для себе індивідуальну систему використання